Bijlage 2. Normale ontwikkeling en opvoedingsuitdagingen per leeftijdsgroep

Deze bijlage bevat voorbeelden van ontwikkelingstaken en opvoedingsopgaven die kenmerkend zijn voor verschillende leeftijdsgroepen. Deze zijn gebaseerd op het overzicht uit Opgroeien en Opvoeden van het Nederlands Jeugdinstituut (2020). Het overzicht is niet uitputtend, maar biedt een handvat bij de beoordeling van wat, gelet op de leeftijd, in redelijkheid van jeugdigen en diens ouder(s) verwacht mag worden.

De ontwikkeling van jeugdigen verloopt niet altijd in vaste fasen; taken kunnen al in een eerdere levensfase beginnen. In het overzicht worden deze echter opgenomen in de levensfase waarin ze doorgaans het meest aan de orde zijn.

Bij de beoordeling van de mate van eigen kracht en gebruikelijke hulp wordt tevens aangesloten bij de uitgangspunten voor gebruikelijke zorg zoals opgenomen in hoofdstuk 4 van de Beleidsregels indicatiestelling Wet langdurige zorg 2024, zoals deze luidde op 1 januari 2024.

Leeftijd	Belangrijkste milieus	Ontwikkelingstaken	Opvoedingsopgaven	Normale uitdagingen
0-2 jaar	Gezin, Opvang	Veilige hechting; Lichaamsbeheersing; Exploratie & spelen; Autonomie en individuatie.	Soepele verzorging; sensitief en responsief reageren; structuur bieden; ruimte geven voor exploratie; spelen en praten; ontwikkeling stimuleren.	Voedingsproblemen; slaapproblemen; scheidingsangst; angst voor vreemden, donker, geluiden en onbekende situaties; incidenteel huilen.
2-4 jaar	Gezin, Buurt, Opvang, Media	Representationele vaardigheden; Taalvaardigheid en denkontwikkeling; Zelfsturing; Constructieve omgang met leeftijdgenoten; Socialisatie; Zelfredzaamheid; Sekserol-identificatie.	Praten en uitleg geven; ontwikkeling stimuleren; respect voor autonomie én grenzen stellen; bevorderen van zelfsturing.	Koppigheid; driftbuien; ongehoorzaamheid; druk gedrag; angst voor vreemden; niet zindelijk zijn; schermdrang.
4-6 jaar	Gezin, Basisschool, Opvang, Verenigingen, Media	Schoolse vaardigheden; Taal- en denkontwikkeling; Executieve vaardigheden; Vriendschappen sluiten; Gewetensontwikkeling; Digitale vaardigheden.	Aanmoedigen sociaal gedrag; mediaopvoeding; regels en grenzen stellen; loslaten en vertrouwen geven.	Ruzies; niet-gegronde angsten; schoolweigering; gebrek aan zelfsturing.
6-12 jaar	Gezin, Opvang, School, Verenigingen, Peergroep, Media	Vergroten zelfstandigheid; Gebruik infrastructuren; Schoolse vaardigheden; Sociale media vaardigheden; Acceptatie door leeftijdgenoten.	Bevorderen taakgerichtheid; mediawijsheid bevorderen; omgang met leeftijdsgenoten stimuleren; ondersteunen bij onderwijs.	Ruzies; pesten; concentratieproblemen; spijbelen; overmatig schermgebruik.
12-16 jaar	Gezin, School, Verenigingen,	Emotionele en praktische zelfstandigheid;	Ruimte bieden om te experimenteren; toezicht houden;	Onzekerheid over uiterlijk; stemmingswisselingen; incidenteel spijbelen;

	Peergroep, Media, Werkkring	Ontwikkeling waardensysteem; Sociale contacten; Seksualiteit; Omgang met sociale media; Voorbereiding op werk.	voorbeeldfunctie vervullen; structuur bieden; grenzen stellen.	alcohol en drugsgebruik; sexting; cyberpesten.
16-23 jaar	Gezin, School, Verenigingen, Peergroep, Internetgroep, Werkkring	Overgang naar volwassenheid; Loskomen van ouderlijk gezag; Duurzame relaties; Zelfstandigheid; Intimiteit.	Meer symmetrische relatie met jongere; Emotionele, financiële en praktische steun; Accepteren van keuzes.	Twijfels over toekomst en identiteit; stemmingswisselingen; alcohol en drugs; problemen met autoriteiten.